

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПРОБЛЕМИ
СИСТЕМОГО ПІДХОДУ
В ЕКОНОМІЦІ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 6(74)

Частина 3

Видавничий дім
«Гельветика»
2019

Головний редактор: Смерічевський Сергій Францович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу Національного авіаційного університету.

Заступник головного редактора: Засанський Володимир В'ячеславович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії Національного авіаційного університету.

Відповідальний секретар: Радченко Ганна Анатоліївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу Національного авіаційного університету.

Редакційна колегія:

Ареф'єва Олена Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедрою Економіки повітряного транспорту Національного авіаційного університету.

Дергачова Вікторія Вікторівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Іващенко Алла Іванівна, кандидат економічних наук, доцент, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана.

Кривов'язюк Ігор Володимирович, кандидат економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності Луцького національного технічного університету.

Окландер Михайло Анатолійович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу Одеського національного політехнічного університету.

Паливода Олена Михайлівна, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри управління та економіки водного транспорту Державного університету інфраструктури та технологій.

Петровська Світлана Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, декан факультету економіки та бізнес-адміністрування Національного авіаційного університету.

Прохорова Вікторія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання Української інженерно-педагогічної академії.

Сохацька Олена Миколаївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного менеджменту та маркетингу Тернопільського національного економічного університету.

Хлобистов Євген Володимирович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри екології Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Igor Britchenko, Doctor Habil., Professor of State Higher Vocational School Memorial of Prof. Stanislaw Tarnowski, Poland.

Vladimir Glonti, Doctor of Economic Sciences, Professor, Dean of Faculty of Economics and Business, Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia.

Електронна сторінка видання – www.psaе-jrnl.nau.in.ua

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу:
<https://doi.org/10.32782/2520-2200>

Збірник наукових праць «**Проблеми системного підходу в економіці**» включено до переліку наукових фахових видань України в галузі економічних наук (Категорія «Б») на підставі Наказу МОН України від 18 грудня 2018 року № 1412.

Наукове видання включено до міжнародних, закордонних, національних реферативних та наукометричних баз даних: НБУ ім. В.І. Вернадського, Index Copernicus, Google Scholar, CiteFactor, OAJSE, Eurasian Scientific Journal Index.

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Національного авіаційного університету
на підставі Протоколу № 10 від 19 грудня 2019 року.**

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 8776, видане Державною реєстраційною службою України 24.05.2004 р.

ЗМІСТ

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА**Науменко Н.Ю.**ЕКОНОМІКО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ
В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ.....7**ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА****Білоусова Н.В., Лугова А.С., Левковська Т.А.**ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЛЕУСТРОЮ
В УМОВАХ СУЧАСНОЇ МІСЬКОЇ ЗАБУДОВИ.....17**Дубовіч І.А., Сенета З.Я.**ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ
З ДЕРЖАВАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ.....24**Євчук Х.-І.**УПРАВЛІННЯ ВІДХОДАМИ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК ОБ'ЄКТ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ.....29**Кирилов Ю.Є., Андрієнко І.О.**

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ СУББАСЕЙНУ НИЖНЬОГО ДНІПРА.....34

Опенько І.А.ЗАСТОСУВАННЯ GINI-ІНДЕКСУ ПІД ЧАС ДОСЛІДЖЕННЯ НЕРІВНОСТІ
У ВИКОРИСТАННІ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ.....40**ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ,
СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА****Богуш Л.Г.**ФІНАНСУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПЕРСОНАЛУ
НА ВИРОБНИЦТВІ: ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ.....49**ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ****Борисова Л.Є., Колесник О.О.**

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ГРОШОВОГО ОБІГУ: ЧИ Є МАЙБУТНЄ У ПРИВАТНИХ ГРОШЕЙ?.....56

Кіщак І.Т., Корнєва Н.О.

ТЕНДЕНЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ.....61

Конєва Т.А., Семененко Г.М.

ВПЛИВ ПОЛІТИКИ ФІНАНСУВАННЯ НА ВАРТІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ.....71

Ткачук Н.М.

КОНСОЛІДАЦІЯ БАНКІВ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ІНТЕГРАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ.....78

Федишин М.П., Жаворонок А.В., Ковальчук Н.О.АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА СТАБІЛЬНОСТІ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ ІНДИКАТОРІВ.....83**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ****Верига Ю.А., Коба О.В., Нургалієва Р.Н.**

ГУДВІЛ ЯК ОБЛІКОВА КАТЕГОРІЯ.....89

Жилкіна Ю.В., Єдинак Т.С.ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ
НА УМОВАХ АУТСОРСИНГУ.....94

Ілляшенко К.В. РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ У СУЧАСНОМУ БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ.....	101
Колєсніченко А.С. ВИКОРИСТАННЯ ПОНЯТТЯ ІСТОТНОСТІ В ОБЛІКУ, ЗВІТНОСТІ, АУДИТІ ТА ОПОДАТКУВАННІ.....	106
Крот Ю.М., Майданюк В.В. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА ПОБУДОВА ПРОЦЕСУ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	112
Печенюк А.П. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТА ВАРТІСНОЇ ОЦІНКИ ТУРИСТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ.....	118
Чайка Т.Ю., Ларіна Т.І. ОПТИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРНО-ДИНАМІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ЙОГО ГОРИЗОНТАЛЬНОГО АНАЛІЗУ.....	124
МАРКЕТИНГ	
Зінчук Н.А. АНАЛІТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	134
Окландер М.А., Шемчук Р.О. ПРОСУВАННЯ ПРОЄКТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ МЕТОДАМИ ЦИФРОВОГО МАРКЕТИНГУ.....	140
Рекар Yuliia, Kyrylenko Oksana, Teplinskii Hennadii MECHANISMS OF THE PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN IMPLEMENTATION OF LOGISTIC INFRASTRUCTURE PROJECTS.....	149
МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ	
Бакурова А.В., Діденко А.В. АНАЛІЗ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ.....	156
Кмитюк Т.Л., Скіцько В.І. КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ МОДЕЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	163
Кузьменко О.В., Боженко В.В., Колотіліна О.В. ОПТИМІЗАЦІЯ СОЦІО-ЕКОНОМІКО-ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ	170

CONTENTS

**PRODUCTIVE POWER DEVELOPMENT
AND REGIONAL ECONOMY****Naumenko Nataliia**ECONOMIC AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF INFORMATIZATION
IN THE CONTEXT OF INFORMATION SECURITY OF THE REGION.....7**ECONOMY OF NATURAL RESOURCES MANAGEMENT
AND ENVIRONMENT PROTECTION****Bielousova N.V., Luhova A.S., Levkovska T.A.**ENVIRONMENTAL AND ECONOMIC PROBLEMS
OF LAND MANAGEMENT IN MODERN URBAN DEVELOPMENT.....17**Dubovych Ion, Seneta Zoriana**ECONOMIC AND LEGAL FEATURES OF CROSS-BORDER COOPERATION OF UKRAINE
WITH THE COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION IN THE FIELD OF RURAL TOURISM.....24**Yevchuk Khrystyna-Iryna**MANAGING THE DEVIATIONS OF THE RESULTS
OF THE ECONOMY HAS MADE AS A VARIETY OF ECONOMIC SCIENCES.....29**Kirillov Yurii, Andriyenko Igor**

MODERN STATE AND FEATURES OF SUBPOOL OF LOWER DNEPR.....34

Openko IvanAPPLICATION OF THE GINI INDEX IN INVESTIGATION
OF INEQUALITIES IN THE USE OF LAND FORESTRY IN UKRAINE.....40**DEMOGRAPHY, LABOR ECONOMICS,
SOCIAL ECONOMICS AND POLITICS****Bogush Larysa**FINANCING VOCATIONAL PERSONNEL TRAINING IN PRODUCTION:
THE FEATURES OF REGULATION.....49**MONEY, FINANCES AND CREDIT****Borysova Larysa, Kolesnik Olga**

DECENTRALIZATION OF MONEY CIRCULATION: DO PRIVATE MONEY HAVE A FUTURE?.....56

Kischak Ivan, Kornieva Nataliia

TENDENCIES OF STATE FINANCIAL SUPPORT OF AGRARIAN SECTOR OF UKRAINE.....61

Konieva Tetiana, Semenenko Hanna

FINANCING POLICY INFLUENCE ON THE COST OF ENTERPRISE'S EQUITY.....71

Tkachuk Natalia

BANK CONSOLIDATION AS A FACTOR OF INTEGRATION ECONOMY DEVELOPMENT.....78

Fedyshyn Maiia, Zhavoronok Artur, Kovalchuk NataliiaANALYTICAL ASSESSMENT OF FINANCIAL STABILITY AND STABILITY
OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE ON THE BASIS OF INDICATORS.....83**ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT****Veriga Yustyna, Koba Olena, Nurgalieva Roza**

DEVELOPMENT OF THE INTERNATIONAL MARKET FOR FINANCIAL.....89

Zhylkina Yuliia, Yedynak TetianaPROBLEMS OF ORGANIZATION OF VALUE ADDED TAX ACCOUNTING
UNDER OUTSOURCING CONDITIONS.....94

Illiashenko Kateryna THE ROLE OF DATA MINING IN MODERN ACCOUNTING.....	101
Koliesnichenko Anastasiia THE USAGE OF MATERIALITY IN ACCOUNTING, REPORTING, AUDITING AND TAXATION.....	106
Krot Yuliia, Maidaniuk Veronika INFORMATION SUPPORT AND ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL CONSTRUCTION OF THE AUDIT OF THE FINANCIAL RESULTS OF THE ENTERPRISE.....	112
Pecheniuk Alla METHODOLOGICAL ASPECTS OF ACCOUNTING AND ASSESSMENT OF TOURIST OBJECTS OF RURAL TERRITORIES OF UKRAINE.....	118
Chaika Tatiana, Larina Tatiana OPTIMIZATION OF THE BALANCE SHEET'S STRUCTURAL AND DYNAMIC CHARACTERISTICS ON THE BASIS OF ITS HORIZONTAL ANALYSIS.....	124
MARKETING	
Zinchuk Nataliia ANALYTICAL TOOLS FOR THE STRATEGIC MANAGEMENT OF THE EDUCATIONAL INSTITUTIONS' COMPETITIVENESS IN MODERN CONDITIONS.....	134
Oklander Mykhailo, Shemchuk Ruslana PROMOTION OF NON-FORMAL EDUCATION PROJECTS DIGITAL MARKETING METHODS.....	140
Pekar Yuliia, Kyrylenko Oksana, Teplinskii Hennadii MECHANISMS OF THE PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN IMPLEMENTATION OF LOGISTIC INFRASTRUCTURE PROJECTS.....	149
MATHEMATICAL METHODS, MODELS AND INFORMATIONAL TECHNOLOGIES IN ECONOMY	
Bakurova Anna, Didenko Anastasiia ANALYSIS OF RENEWAL ENVIRONMENTAL TAX POTENTIAL.....	156
Kmytiuk Tetiana, Skitsko Volodymyr CONCEPTUAL ASPECTS OF MODELING AND DIGITAL TRANSFORMATION RISK MANAGEMENT.....	163
Kuzmenko Olha, Bozhenko Victoria, Kolotilina Olena OPTIMIZING SOCIO-ECONOMIC AND POLITICAL DEVELOPMENT OF THE COUNTRY IN THE CONTEXT OF PROVIDING ITS SUSTAINABLE DEVELOPMENT.....	170

УДК 657.6

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-6-64>

Крот Ю.М.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, аналізу та оподаткування
Черкаського державного технологічного університету

Майданюк В.В.

магістрантка
Черкаського державного технологічного університету

Krot Yuliia

Cherkasy State Technological University

Maidaniuk Veronika

Cherkasy State Technological University

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНА ПОБУДОВА ПРОЦЕСУ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

INFORMATION SUPPORT AND ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL CONSTRUCTION OF THE AUDIT OF THE FINANCIAL RESULTS OF THE ENTERPRISE

Фінансові результати діяльності підприємства характеризують ефективність його діяльності. Правильність відображення фінансових результатів в бухгалтерському обліку та звітності впливає на прийняття тих чи інших рішень користувачами цієї інформації. Це зумовлює необхідність перевірки облікової інформації аудитором, який здійснить її об'єктивну незалежну оцінку. Для якісного виконання аудиту важливим є застосування певної його послідовності. Мета статті полягає у дослідженні інформаційного забезпечення та розкритті особливостей методичної побудови процесу аудиту фінансових результатів діяльності підприємства, що важливо для проведення аудиторських перевірок. Авторами досліджено інформаційне забезпечення аудиту, що вивчається аудитором у процесі перевірки фінансових результатів. Розглянуто типову організаційно-методичну побудову процесу аудиту фінансових результатів діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансові результати, об'єкти аудиту фінансових результатів, завдання аудиту фінансових результатів, інформаційне забезпечення аудиту, методика аудиту, помилки бухгалтерського обліку.

Финансовые результаты деятельности предприятия характеризуют эффективность его деятельности. Правильность отражения финансовых результатов в бухгалтерском учете и отчетности влияет на принятие тех или иных решений пользователями этой информации. Это вызывает необходимость проверки учетной информации аудитором, который осуществит ее объективную независимую оценку. Для качественного выполнения аудита важным является применение опре-

деленной его последовательности. Цель статьи заключается в исследовании информационного обеспечения и раскрытии особенностей методического построения процесса аудита финансовых результатов деятельности предприятия, что важно для проведения аудиторских проверок. Авторами исследовано информационное обеспечение аудита, которое изучается аудитором в процессе проверки финансовых результатов. Рассмотрено типичное организационно-методическое построение процесса аудита финансовых результатов деятельности предприятия.

Ключевые слова: финансовые результаты, объекты аудита финансовых результатов, задачи аудита финансовых результатов, информационное обеспечение аудита, методика аудита, ошибки бухгалтерского учета.

The financial results of the enterprise characterize the efficiency of its activity. Correct presentation of financial results in accounting and reporting affects the decision making by users of this information. This necessitates the verification of the accounting information by the auditor, who will carry out its objective independent evaluation. It is important for the quality of the audit to be consistent with its implementation. The subject of the research is information support and organizational and methodological construction of the process of auditing the financial results of the enterprise. The purpose of the article is to investigate information support and to reveal the peculiarities of methodical construction of the process of auditing the financial results of the enterprise, which is important for audits. To achieve this goal, the following methods and techniques of research were used: analysis and synthesis, abstraction, generalization, system and graphical approaches. The authors summarize the features of the audit of financial results of the enterprise. The subject, objects, purpose and objectives of the audit of financial results are determined. The elements of accounting policies are grouped together, the choice of accounting methods that affect the financial results that are worth examining when performing the audit. The information support of the audit examined by the auditor in the process of audit of financial results is investigated. Information support for the audit of financial results is classified and divided into: legal documents, primary documents, accounting registers, reporting, analytical and synthetic accounting data, other documents on accounting financial results, information from third parties, the results of external control and the results of the auditor's observations. A typical organizational and methodical construction of the process of auditing the financial results of an enterprise is considered, which is divided into four stages: organizational, preparatory, technological and productive. The article emphasizes the importance of conducting further research on auditing financial results in the context of computerization.

Key words: financial results, objects of audit of financial results, task of audit of financial results, information support of audit, methodology of audit, accounting errors.

Постановка проблеми. Порядок формування фінансових результатів є одним із найважливіших аспектів бухгалтерського обліку будь-якого підприємства. Від того, наскільки правильно ведеться облік фінансових результатів, залежить безліч факторів, що визначають існування господарюючого суб'єкта у ринковій інфраструктурі та його ділову репутацію. Серед таких факторів – обов'язкові виплати податків до бюджету, від регулярності та правильності здійснення яких залежать відносини підприємства з контролюючими органами. Інформація про фінансові результати у звітній формі № 2 «Звіт про фінансові результати» є основою для аналізу фінансового стану підприємства та прийняття ефективних управлінських рішень. Все це вказує на важливість достовірності відображення всіх господарських операцій підприємства, всебічного врахування доходів і витрат у бухгалтерському обліку та звітності, що є основою для формування фінансових результатів.

Проведення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства має довести достовірність, реалістичність та повноту наданої корис-

тувачам (власникам, акціонерам, кредиторам тощо) інформації. Тому якість і повнота виконання аудиторських робіт, об'єктивність аудиторського висновку впливають на подальшу фінансову стратегію підприємства.

Важливість якості аудиту для підприємницької діяльності зумовлює необхідність пошуку оптимальної методики здійснення аудиторської перевірки, що допоможе дослідити інформацію про фінансові результати підприємства у достатньому обсязі для надання аудитором обґрунтованого висновку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивченню питання аудиту фінансових результатів діяльності підприємства присвячені наукові праці багатьох науковців. Зокрема, Н.Р. Домбровська і С.В. Калабухова зазначили, які саме елементи облікової політики підприємства впливають на формування фінансового результату [3; 4]. Здійснення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства передбачає перевірку інформації про них та включає вивчення облікової політики господарюючого суб'єкта.

Завдання аудиту фінансових результатів діяльності підприємства розглянули у своїх

працях Н.І. Беренда, Л.А. Гончар та Д.В. Шинкаренко [2; 10].

Інформаційне забезпечення проведення аудиту фінансових результатів та збору аудиторських доказів досліджували Н.Ю. Мардус, Н. Манько та А.О. Шкарлат [7; 8].

Організацію та методику здійснення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства розглядали С.А. Бурлан, С.В. Візіренко, Н.В. Каткова, О.І. Ліснічук, Г.В. Пімкіна і Н.Й. Радіонова [1; 6; 9].

Вивченню типових помилок в обліку фінансових результатів діяльності підприємства присвячене дослідження О.Л. Карченкова і М.Т. Шендригоренко [5]. Ці помилки можуть виявитися у результаті аудиту.

Не применшуючи важливість напрацювань учених, варто зазначити, що окремі аспекти інформаційного забезпечення та методичної побудови процесу аудиту фінансових результатів діяльності підприємства залишаються не досить розкритими в наукових публікаціях.

Мета статті полягає у вивченні інформаційного забезпечення та розкритті особливостей методичної побудови процесу аудиту фінансових результатів діяльності підприємства, що важливо для проведення аудиторських перевірок.

Методика дослідження. Авторами для досягнення поставленої мети використано такі методи і прийоми дослідження, як: аналіз і синтез, абстрагування, узагальнення, системний та графічний підходи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливими складниками аудиту є належне інформаційне забезпечення та ефективна організаційно-методична основа, які охоплюють перевірку всіх складників формування фінансового результату.

Щоб установити факти законного і правильного формування інформації у фінансовій звітності про господарську діяльність, виявити облікові помилки чи можливе шахрайство тощо, власник (акціонер, кредитор чи інвестор) користується послугами зовнішнього або внутрішнього аудиту.

Аудит фінансових результатів є досить поширеним видом перевірки, адже і підприємство, і держава хочуть бути впевненими в правильності обліку і звітності.

Однак цей вид аудиту належить до одних із найскладніших і має найвищий рівень ризику, оскільки виявлення перекручення або фальсифікації інформації про фінансові результати є досить важким завданням та потребує спеціальної незалежної експертизи.

Предметом аудиту фінансових результатів є господарська діяльність, що впливає на фор-

мування фінансового результату, та внутрішні і зовнішні (за межами підприємства) відносини, утворені внаслідок цієї діяльності.

До об'єктів цього виду аудиту належить інформація щодо фінансових результатів:

– яка міститься в обліковій політиці підприємства;

– про здійснені господарські операції;

– дані первинного обліку, реєстрів та звітності;

– результати перевірок обліку тощо.

Зокрема, в обліковій політиці відображають такі моменти, що впливають на формування фінансового результату та перевіряються під час аудиту фінансових результатів [3; 4]:

– способи нарахування амортизації необоротних активів;

– умови визнання доходів та витрат діяльності;

– метод оцінки запасів, понесених на виробництво;

– порядок визначення зносу малоцінних швидкозношуваних предметів;

– правила списання певних видів витрат на собівартість реалізованої продукції (списання під час здійснення витрат або створення резерву очікуваних витрат і платежів);

– витрати, які відносять на певний вид продукції, їх розподіл тощо.

Метою аудиту фінансових результатів є встановлення відповідності застосовуваної організації і методики обліку операцій із формування та використання фінансових результатів нормативно-правовим документам, які регламентують правила бухгалтерського обліку. На основі цього формується думка шляхом надання висновку аудитором про достовірність ведення бухгалтерського обліку та бухгалтерської фінансової звітності за фінансовими результатами в усіх суттєвих аспектах.

У процесі дослідження праць науковців [2; 10] було виявлено, що для досягнення зазначеної мети аудитором необхідно перевірити:

1) правильність формування фінансових результатів від операційної, фінансової та іншої діяльності;

2) відповідність оформлених господарських операцій чинному законодавству;

3) відповідність даних, що наявні у звітності, даним синтетичного та аналітичного обліку складників кінцевого фінансового результату;

4) поточне використання прибутку, його розподіл і перевірка прибутку, що залишається в розпорядженні господарюючого суб'єкта, перевірка фондів та резервів;

5) правильність оподаткування прибутку;

6) правильність формування звітності про фінансові результати.

Також аудитор може розробити заходи щодо поліпшення фінансового становища під-

приємства, виявити резерви ефективного використання фінансових ресурсів та напрями оптимізації доходів і витрат.

Джерела збору аудиторських доказів вивчали різні вчені у своїх працях [7; 8], але не досить розкрили і відобразили класифікацію інформаційного забезпечення аудиту фінансових результатів.

Тому, здійснивши аналіз цих праць, визначено, що інформаційне забезпечення проведення аудиту фінансових результатів та збору аудиторських доказів можна доповнити і поділити на:

1) правовстановлюючі документи: установчі документи, наказ про облікову політику підприємства, протоколи зборів учасників;

2) первинні документи: документи, що слугують підставою для відображення в обліку операцій із продажу (надання) продукції (товарів, послуг); з обліку витрат на виробництво (надання) продукції (товарів, послуг); документи, що є підставою для схвалення і відображення в обліку господарських операцій, пов'язаних із формуванням і використанням фінансового результату; звіти касира з прикладеними до них первинними документами (прибутковими касовими ордерами, видатковими касовими ордерами, платіжними відомостями, квитанціями тощо); виписки банків за гривневими і валютними рахунками з прикладеними первинними документами (рахунками, платіжними дорученнями тощо);

3) реєстри обліку: журнали і відомості до них, оборотно-сальдова відомість, Головна Книга;

4) бухгалтерська і податкова звітність: форма № 1 «Баланс», форма № 2 «Звіт про фінансові результати», декларація з податку на прибуток, декларація з податку на майно;

5) дані аналітичного і синтетичного обліку за рахунками: 38 «Резерв сумнівних боргів», 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)», 47 «Забезпечення майбутніх витрат і платежів», 64 «Розрахунки за податками і платежами», 69 «Доходи майбутніх періодів», 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід», 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи», 76 «Страхові платежі», 79 «Фінансові результати», 90 «Собівартість реалізації», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності», 95 «Фінансові витрати», 96 «Втрати від участі в капіталі», 97 «Інші витрати», 98 «Податок на прибуток»;

6) інші документи бухгалтерського обліку: інвентаризаційний опис, відомість нарахування зносу основних засобів і амортизації нематеріальних активів тощо;

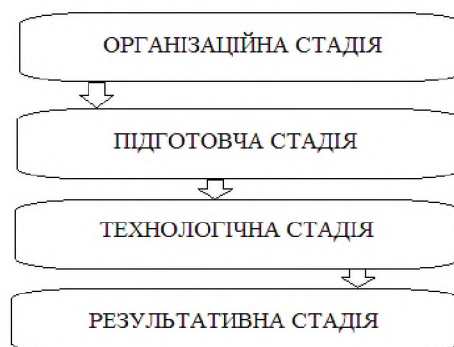
7) інформація від третіх осіб, яка отримана за запитом аудитора;

8) документація, що відображає результати контролю: звіти аудиторських перевірок, акти і довідки проведених ревізій;

9) підсумки спостережень аудитора, які отримані у процесі перевірки.

Щодо застосування певної методики, то під час перевірки фінансових результатів немає регламентуючих документів, тому аудитор самостійно розробляє методику для кожного клієнта, враховуючи особливості бізнесу. Організаційно-методична побудова процесу аудиту має дати можливість здійснити перевірку на належному рівні та досягти його мети.

Є різні підходи [1; 9] до процесу аудиту фінансових результатів діяльності підприємства, які зводяться до визначення порядку проведення та опису методів і прийомів здійснення перевірки. Однак Н.В. Катковою, С.А. Бурлан, О.І. Лісничук було узагальнено різні підходи і поділено процес аудиту фінансових результатів на стадії, які відображено на рис. 1 [6].

Рис. 1. Етапи (стадії) здійснення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства

Джерело: [6]

Розглянемо детальніше етапи проведення аудиторської перевірки фінансових результатів. На організаційному етапі аудитор попередньо вивчає потенційного клієнта для визначення обсягів аудиту: аналізує інформацію про діяльність, досліджує структуру та організацію підприємства і бухгалтерії, особливості бухгалтерського обліку і звітності, попередні висновки аудитора та причини заміни аудитора, власну спроможність здійснення перевірки. У підсумку вивчення підприємства аудитор дає відмову або згоду на проведення аудиту. За умови відповідності потенційного клієнта вимогам аудитор відправляє лист-зобов'язання, далі укладається договір на здійснення перевірки.

Виконуючи підготовчий етап, аудитор: створює аудиторську групу, визначає потребу у

сторонніх спеціалістах (експертів з оцінювання майна, юристів тощо), складає загальну стратегію перевірки (зазначає перелік та обсяги ресурсів для аудиту, час їх використання, здійснення контролю ресурсів), створює план перевірки (вказує види робіт, термін виконання та відповідальних за виконання, розраховує аудиторські ризики і рівні суттєвості), створює програму аудиту (перелічує стадії та формулює завдання аудиту, описує всі методи цього аудиту, зазначає строки на підготовку і подачу аудиторських доказів для формування висновку аудитора, затрати часу для кожного виду і сектору перевірки).

На технологічному етапі аудитор виконує заплановану роботу згідно з визначеною ним черговістю. На цьому етапі перевірки план аудиту можливо коригувати. Відповідно до теорії, виконання аудиту фінансових результатів має два шляхи: 1) перевірка за циклами діяльності (закупівля, отримання доходу); 2) перевірка за видами діяльності. Але на практиці краще почати аудит фінансових результатів із дослідження фінансової звітності, у якій наявна про них інформація:

1) спочатку у формі № 2 «Звіт про фінансові результати» аудитор формально перевіряє, чи правильно зазначено всі реквізити;

2) далі аудитор перевіряє ділянки звітності з найвищим аудиторським ризиком, аналізує показники звітності та їх зміни за роками для знаходження незвичайних відхилень, що вказують на хибність облікової інформації;

3) потім, аудитор перевіряє та аналізує кожну статтю звітної форми № 2. Звіряє, чи правильно визначені: чистий дохід, собівартість продукції, валовий прибуток (збиток), фінансові результати за видами діяльності, фінансовий результат до оподаткування, податок на прибуток та чистий прибуток;

4) аудитор здійснює арифметичну і зустрічну перевірку: дані первинного обліку доходів та витрат мають відповідати даним реєстрів та фінансовій звітності. Перевіряє, чи відповідає облік доходів і витрат стандартам, чи коректні бухгалтерські записи, чи правильно сформовано собівартість реалізованої продукції та розподілено ЗВВ (загальновиробничі витрати);

5) перевірка по суті, зустрічна перевірка, запити та інші методи документальної перевірки: аудитор перевіряє правильність оформлення первинних документів з обліку доходів і витрат, легальність господарських операцій та документально підтверджує їх наявність;

6) аудитор складає пробну форму № 2 «Звіт про фінансові результати» і порівнює її зі звітною формою підприємства-клієнта, здійснює аналіз відхилень.

На результативному етапі, отримавши достатній обсяг аудиторських доказів, аудитор

готує та надає письмову інформацію клієнту за підсумками перевірки, погоджує результати аудиту з клієнтом, складає та підписує аудиторський звіт і висновок.

Протягом перевірки фінансових результатів аудитор може встановити факти таких типових порушень та помилок, як [5]:

– неврахування принципу нарахування і відповідності доходів та витрат;

– неправильне формування фінансових результатів залежно від виду діяльності господарюючого суб'єкта;

– неправильне проведення бухгалтерських операцій щодо формування фінансових результатів;

– фінансові результати не відповідають певному звітному періоду;

– дані синтетичного обліку не відповідають даним аналітичного обліку;

– звітність неправильно відображає інформацію про фінансові результати тощо.

Висновки. Для формування обґрунтованого аудиторського висновку важливим є уважне вивчення інформації про підприємство та фінансові результати. Ця інформація є джерелом складання аудиторських доказів, на підставі яких аудитор висловлює думку щодо відповідності відображення інформації про фінансові результати у бухгалтерському обліку та звітності встановленим правилам. Класифікацію інформаційного забезпечення проведення аудиту фінансових результатів та збору аудиторських доказів було уточнено та доповнено. До джерел збору аудиторських доказів належать документи, що містять інформацію про формування фінансових результатів: правовстановлюючі документи; первинні документи; реєстри обліку; бухгалтерська і податкова звітність; дані аналітичного і синтетичного обліку; інформація від третіх осіб, яка отримана за запитом аудитора; документація, що відображає результати контролю; підсумки спостережень аудитора, які отримані у процесі перевірки; інші документи бухгалтерського обліку.

Здійснення якісного аудиту фінансових результатів діяльності підприємства потребує належної організаційно-методичної побудови процесу цього виду перевірки, яка б охопила всі ділянки обліку, що стосуються формування фінансових результатів. Тому процес аудиту можна поділити на чотири стадії: організаційну, підготовчу, технологічну та результативну.

Звертаючи увагу на поширення автоматизації бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах, необхідно проводити подальші дослідження в напрямі вивчення особливостей організації та методики аудиту фінансових результатів в умовах комп'ютеризації.

Список використаних джерел:

1. Візіренко С.В., Пімкіна Г.В. Організація і методика виконання процедур аудиторської перевірки фінансових результатів діяльності підприємства. Міжнародний науково-виробничий журнал. 2018. № 1 (38). С. 178–185.
2. Гончар Л.А. Аудит фінансових результатів діяльності підприємства: проблеми та шляхи вирішення. Молодий вчений. 2016. № 3 (30). С. 52–55.
3. Домбровська Н.Р. Облікова політика доходів, витрат та фінансових результатів підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 9. С. 771–775. URL: <http://www.global-national.in.ua>.
4. Калабухова С.В. Вплив облікової політики на аналітичні показники фінансової звітності підприємства. Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія». 2017. С. 127–130. URL: <http://ir.kneu.edu.ua>.
5. Карченкова О.Л., Шендригоренко М.Т. Типові помилки в обліку фінансових результатів підприємства: виявлення і запобігання. Економіка та суспільство. 2018. № 14. С. 912–915.
6. Каткова Н.В., Бурлан С.А., Лісничук О.І. Методичні підходи до аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. Ефективна економіка. 2017. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
7. Мардус Н.Ю., Шкарлат А.О. Особливості організації аудиту прибутку підприємства і його методи. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2016. № 4 (04). С. 391–395.
8. Надія Манько Критерії оцінки доказовості аудиторського судження. Trajectoriae Scientiae = Path of Science. 2018. № 12. С. 1021–1029.
9. Радіонова Н.Й. Організаційні засади проведення аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. Економічний простір. 2019. № 142. С. 136–148. URL: <https://er.knutd.edu.ua>.
10. Шинкаренко Д.В., Беренда Н.І. Особливості аудиту та аналізу фінансових результатів. Причорномірські економічні студії. 2017. № 16. С. 181–185.

References:

1. Vizirenko, S.V. & Pimkina, H.V. (2018). Organization and methodology of performing the procedures of auditing the financial results of the enterprise. *Mizhnarodnyi nauko-vo-vyrobnychiy zhurnal*, (1(38)), 178–185.
2. Honchar, L.A. (2016). Audit financial results of the enterprise: problems and ways of solving. *Molodyi vchenyi*, (3(30)), 52–55.
3. Dombrovska, N.R. (2016). Oblikova polityka dokhodiv, vytrat ta finansovykh rezultativ pidpryemstva [Accounting policy of income, expenses and financial results of the enterprise]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, (9), 771–775. Retrieved from <http://www.global-national.in.ua>.
4. Kalabukhova, S.V. (2017). Vplyv oblikovoi polityky na analitychni pokaznyky finansovoi zvitnosti pidpryemstva [The impact of accounting policies on the analytical indicators of the financial statements of the company]. In *Oblik, opodatкування i kontrol: teoriia ta metodolohiia* (pp. 127–130). Retrieved from <http://ir.kneu.edu.ua>.
5. Karchenkova, O.L. & Shendryhorenko, M.T. (2018). Typovi pomylyky v obliku finansovykh rezultativ pidpryemstva: vyivlennia i zapobihannia [Typical errors in accounting for the financial results of the enterprise: detection and prevention]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (14), 912–915.
6. Burlan, S.A., Katkova N.V., Lisnichuk O.I. (2017). Methodychni pidkhody do audytu finansovykh rezultativ diialnosti pidpryemstva [Methodical approaches to audit the financial results of the enterprise]. *Efektivna ekonomika*, (12). Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua>.
7. Mardus, N.Yu. & Shkarlat, A.O. (2016). Osoblyvosti orhanizatsii audytu prybutku pidpryemstva i yoho metody [Features of organization of audit of profit of the enterprise and its methods]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, (4(04)), 391–395.
8. Nadiia Manko (2018). Kryterii otsinky dokazovosti audytorskoho sudzhennia [Criteria for evaluating the auditor's judgment]. *Traektorii Nauki = Path of Science*, (12), 1021–1029.
9. Radionova, N.Y. (2019). Orhanizatsiini zasady provedennia audytu finansovykh rezultativ diialnosti pidpryemstva [Organizational principles of auditing the financial results of the enterprise]. *Ekonomichnyi prostir*, (142), 136–148. Retrieved from <https://er.knutd.edu.ua>.
10. Shynkarenko, D.V. & Berenda, N.I. (2017). Osoblyvosti audytu ta analizu finansovykh rezultativ [Features of audit and analysis of financial results]. *Prychornomirski ekonomichni studii*, (16), 181–185.

